

S.I.O.

scenickazatva.eu

Stánok talentovaných optimistov

Doba je ťažká

Máte chuť na klišé s kečupom? Tak si vezmite kečup a prečítajte nasledujúcu vetu. Doba je ťažká. Bola tá pandémia, teraz je tá vojna, dražejú nám veci. Bojíme sa, že Igor neodíde, ale keď náhodou odíde, bojíme sa, kto príde. Teda, hlavne sa bojíme, že by sa vrátil ten... veď viete... Tom Marvolo Riddle.

Opäť si vezmite ten kečup a zopakujeme si, akú ťažkú dobu žijeme. Ešte aj tá Žatva sa nám akosi pokazila (nijako sa nepokazila, len autor článku reaguje na jeden zlý jazyk, ktorý by si podľa autora článku zaslúžil minimálne toľko terapií, ako absolvuje autor tohto článku). Vráťme sa však pred zátvorku. Žatva tento rok čelí viacerým výzvam. Bežný smrteľník (a aj spomínaný zlý jazyk) si napríklad všimol, že festivalový stan sa až v piatok začal podobáť na to, čo o ňom hovoria legendy. Dôvod? Počas minulých ročníkov

veľká časť žatevníkov (nie bežných muklov) bola ubytovaná na istom internáte. Tam teraz však žijú ľudia, ktorí na rozdiel od nás k vete „doba je ťažká“ nepotrebujú pridávať kečup, aby mala tú správnu chuť. Ukrajinci. Táto ubikácia teda neslúži festivalu, ale oveľa, oveľa ušľachtilejšiemu zmyslu. No v dôsledku tejto skutočnosti sú žatevníci ubytovaní v okolitých dedinách a od postele do stanu ďalej. Preto DJ Tuzex pred piatkom nevyvolával psychózy davové, ale skôr hŕstkové.

Znovu ten kečup – doba je ťažká. Aj Žatva nám akosi oťažela. Tematicky. Súborný nám pripomínajú, čo sa naokolo nás deje. Okrem tej pandémie, vojny, drahých vecí je tu napríklad aj tá klimatická kríza, ktorá si svoje miesto tento týždeň našla v Barmuseu, Štúdiu aj Národnom dome. Ťažoby máme na javiskách pozhňane. Chápem, chápem, reflektujeme dianie naokolo. Je tu však istá skutočnosť. V ostatnom úvodníku ste sa dozvedeli, že naša redakcia má

silné cynické krídlo. Autor článku je jeho ortodoxným členom.

A preto mu pri pozhňanom množstve ťažoby na doskách (ktoré v kombinácii s baletizolom znamenajú v nemčine die Bühne) bolo pozhňaním uvidieť DISK. Defilé o sekrétoch, nízkosti, prešpikované vulgarizmami, ktorému akútne chýbala filozofia. Také voľačo, čo cynickým špinám zabrnká na strunu. A tak, keď sa ten fekálny majsterštok skončil a Trnaváci sa začali klaňať, autor článku urobil, čo robia karosami pozvávané pani kuchárky, keď sa v SND skončí Tak sa na mňa prilepila. Postavil sa a zakričal: „Bravó!“

Znovu kečup, to klišé už opakovať nebudem. Časy boli aj jednoduchšie, ale stále sme v Martine a nie v Kremenčuku. No a či sme v Turci alebo na Donbase, smiech lieči všade. Preto vďaka za akýkoľvek dôvod naň. Ďakujeme ti DISK. Ďakujeme ti Blaho. Stayin' alive bola dobrá *čovinka.

Mojmír z Kvetnici pri Poprade

Foto: Roman Adamják

Všetko najlepšie, milá Žatva!

„Uvoľnite sa do svojich kresiel.“

– Renata Jurčová

UVODNÍK

Č.5
03.09.2022

Luxus robiť divadlo

Iveta Ditte Jurčová je exemplárnym príkladom toho, ako ďaleko to môže ochotník či ochotníčka dotiahnuť. Najprv sa od „bežnej“ účastníčky Scénickej žatvy prepracovala k Cene za tvorivý čin roka a na pozíciu programovej riaditeľky Scénickej žatvy, ktorú zastávala dlhé roky (do 2015). Okrem toho sa dostala na réžiu na VŠMU a neskôr sprofesionalizovala svoje divadlo, ktoré patrí ku kultúrnym centráм nielen lokálneho, ale aj celoslovenského významu s bohatými medzinárodnými presahmi, a ona v ňom režíruje úspešné a oceňované inscenácie. Snáď si účastníci a účastníčky dielne režie, ktorú tento rok na Žatve vedie, dostatočne uvedomujú, aký poklad tam majú.

Bola si na Žatve, odkedy si prepustila žezlo a trón predsedníčky programovej rady?

Nepýtaj sa ma, kedy som tu bola naposledy. Ja ani neviem, kedy som skončila v NOC-ke. Veľmi zvláštne mi tu beží čas, mám pocit, že som vôbec neprerušila kontakty. Človek príde, stretne v podstate tých istých ľudí, je stále v tom istom prostredí a cíti sa tu dobre a doma. A čas „medzi tým“ nerieši.

Tvoj comeback sa nesie v znamení lektorovania dielne. Čo si si nachystala pre účastníkov a účastníčky?

Vždy rozmýšľam nad tým, ako vlastne robiť dielňu režie. Je to úplne iné, ako keď ty pracuješ s hercami v divadle. Režiovat

sa človek podľa mňa najlepšie učí na tom, že niečo urobí a dostane reflexiu, čo v podstate robí porota na prehliadkach. A na dielni je pre mňa vždy otázka, ako s tým naložiť. Je pre účastníkov inšpiratívne, keď vidia mňa, ako pracujem s nimi? Alebo to postaviť viac teoreticky a analyticky, alebo ich rozdeliť, aby oni robili a ja to budem pripomienkovať? Tak som to tentoraz nechala pre seba otvorené aj podľa toho, čo bude vlastne tá skupina chcieť.

A čo chceš?

Po prvom dni sa zdá, že by privítali, aby sa im predstavil nejaký spôsob práce. Takže som im rozprávala, s akými postupmi pracujem ja. A chcem im ukázať v istom zmysle opačný prístup, síce pracujeme s textom, ale oni ho vopred nepoznajú a najskôr robíme na témy textu. Aj dnes sme robili veci, ktoré vyzerajú ako cvičenia, ale tiež otvárajú jednu situáciu, ktorú im potom predstavím v texte.

Aký je to text?

Keď chceš robiť autorské divadlo, dielňa na to poskytuje veľmi máličko času. Tak som si zobrala ako poistku Schimmelpfennigov text Sto piesní, ktorý ponúka viaceré situácie a dá sa s ním rôznorodo pracovať. Dnes som im dala na domácu úlohu si ho prečítať a zajtra sa o ňom budeme baviť. Myslím si, že je veľmi dôležité ľuďom predstavovať súčasné veci. Lebo vždy sa povie – veď to si dohľadáš –, ale vždy tá musí niekto na to upozorniť. Tak som si pripravila aj nejaké mená.

A stihla si popri tom vnímať, ako sa darí Žatve po tvojom a Michalovom odchode? Vydrží to ešte nejakých pár rokov? (rozumej – ide to za Moška „do kytke“?, pozn. red.)

To je aj všeobecná otázka, ako divadlo bude vlastne v budúcnosti fungovať. Na to si neviem odpovedať ani v nezávislom divadle, ktorému sa venujem a ku ktorému má to neprofesionálne blízko. Netrúfam si to vôbec odhadnúť. Na jednej strane je to veľmi luxusné, pretože máš veľa energie pre málo ľudí. Ale efekt, dosah na nich je nevypočítateľný. Na druhej strane, dnes som hovorila na dielni, lebo tam mám študenta od Marice Šiškovéj, že by som naozaj dopriala každému dieťaťu výborného pedagóga, ktorý ho vedie prostredníctvom divadla. To má obrovský vplyv. Tam sa asi ani nemusíme baviť o dosahoch. Čiže áno, budem dúfať, že to ešte nejakých ďalších pár desiatok rokov vydrží.

A prečo si to ty robila, keď si to robila, a prečo si to potom, keď si to prestala

robiť, už nerobila?

Ja som v tej práci mala také vlny. Pamätám si, že keď som robila v Národnom osvetovom centre prvý rok, tak som plakala. Pretože som zistila, že vlastne nemám financie na to, na čo by som chcela. Na ekonomickom som vysvetľovala, ako ten rozpočet ide veľmi dole, pretože som prišla v období, keď som to mohla ešte porovnávať a dohľadávať v tabuľkách spred revolučných rokov. Videla som, akým spôsobom to fungovalo, čo tam bolo nastavené za koľko peňazí, ako tam súbory boli celý čas a tak ďalej. Bolo to úplne luxusné. Všetko od diét cez ubytovanie po ceny. A ja som tých 12-13 rokov po revolúcii nevedela stráviť, ako je možné, že ceny idú hore vo všetkých službách a my ideme s festivalom dole. Že nemôžem dať ocenenie súboru, ani len nakúpiť nejaké knihy.

Ale nejako si potom ten smútok prekonala a s Michalom ste pár pekných žatiev zorganizovali.

Ale veľmi ma to odrádzalo. Ďalšia vec bola byrokracia – musím ďakovať svojej šéfke Alenke Štefkovej, ktorá naozaj často urobila byrokratickú prácu za mňa, lebo vedela, že mi to bude veľmi dlho trvať, že to asi nebude tak dobre urobené a že ma bude musieť tak často napomínať, že je vlastne jednoduchšie urobiť tabuľky miesto mňa. Ona bola ten skvelý šéf, ktorý si uvedomí, kde človek má nejaké silné a slabé stránky a vedela to vyhodnotiť. Čiže ja som mohla využívať svoje silné stránky a rozmýšľať o konceptoch. A to bolo pre mňa vlastne najzaujímavejšie, to ma bavilo, mohla som sa realizovať. Urobili sa zmeny v porotách, v sprievodných podujatiach, snažili sme pomenovať nejakú tému, ktorá je prítomná alebo je vo vzduchu. To viď pomenovávať, samozrejme, iba v tých sprievodných veciach, lebo program je vyskladaný z víťazov. Tiež bolo zaujímavé stretať sa s ľuďmi, jednak s divadelníkmi, ale aj s odborníkmi, to znamená s porotcami, s redaktormi v denníku a tak ďalej. A popri tom človek overuje svoje schopnosti, či dokáže niečo zorganizovať alebo vymyslieť, aktivizovať ľudí.

A nie je ti ľúto, že už nie si toho takou bezprostrednou súčasťou?

Nie, myslím si, že sme odišli presne v tom čase, keď to malo byť. Strašne dôležité je uvedomiť si moment, keď už tomu nemáš ty sám čo dať, a tak dať vlastne tomu šancu žiť ďalej. Je fajn, že to prebrali iní ľudia a robili to skvele, a vlastne preto tu stále môžeme byť.

Maš

STO SLOV S...

Ploská guľa sa mŕtvo guľa

Guľa
Zádrapky
Senica

Po predstavení Guľa súboru Zádrapky zo Senice mi v hlave znel text piesne Richarda Müllera Koniec sveta. Verš z neho tvorí aj nadpis tejto recenzie. Napísal ho, keď sa dočítal, že 9. 9. 1999 nastane koniec sveta. Po ďalších dvoch dekádach, keď koniec neprišiel, hoci mnohí tvrdia, že je blízko, o našom svete a súčasnej situácii ľudstva uvažovali aj členky a členovia súboru pod vedením Lindy Petrákovej. Vo festivalom bulletinu sú ako autorky hry Guľa uvedené Klára Vlasáková a Olga Stehlíková. Podľa predloženého inscenačného textu je však v kompilácii podstatne viac autorov a autoriek. Koláž básní je veľmi zaujímavým výberom diel, v ktorých autori a autorky reflektujú aktuálne témy klimatickej zmeny a stavu nášho životného prostredia. Závery rôznych výskumov a prognózy nie sú optimistické, nie nadarmo sa už do našich slovníkov dostal aj pojem environmentálna úzkosť, ktorá v značnej miere zasahuje aj deti. Je preto logické, ale aj prínosné, že sa pedagogická pustila so žiakmi a žiačkami do tejto témy.

Javiskové dielo Guľa sa vyznačuje monotónnosťou. Aby dosiahlo väčšiu apelatívnu, bolo by potrebné zrozumiteľnejšie a členitejšie artikulovať myšlienky z jednotlivých básní a napokon aj inscenácie. Monotónnosť podporuje aj elektronická hudba, ktorá by niekedy mohla dostať aj prívlastok „psychedelická“. K výraznejšiemu členeniu by pomohla silnejšia ironizácia popieračov klimatickej zmeny. Tých zastupuje facebookový status Sama Marca, ktorý tvorcovia tiež zaradili do mozaiky textov. Konšpirátorské (a iné mylné) teórie v ňom aplikoval na gravitáciu, a tak napríklad zaznie, že gravitácia je vecou názoru alebo že za socializmu bola gravitácia lepšia a navyše zadarmo.

Lenka Dzadíková

Guli guli
gulička,
kotúľaj sa
trošička

Poviem vám, veľmi som sa potešil, že môžem ísť vypovedať tento súbor. Po predstavení som totiž počul niečo, čo už dávno nie. Rodnú reč. Lebo viete ako, to musíš byť človek cícičí, aby ty to šmakovauo. Petra Simonová, Silvia Končítiková a Lukáš Valent mi odpovedali na pár zbytočných otázok, vôbec sa netýkajúcich predstavenia, s ktorým sa však veľmi stotožňujú a ktoré vychádza z nich. Vraj sa dokonca aj dotýka ľudí. Tak vám fandím, aby ste tie dotyky nevyhrotili do fyzickej podoby, lebo doba je ťažká.

HI-HI100RKY

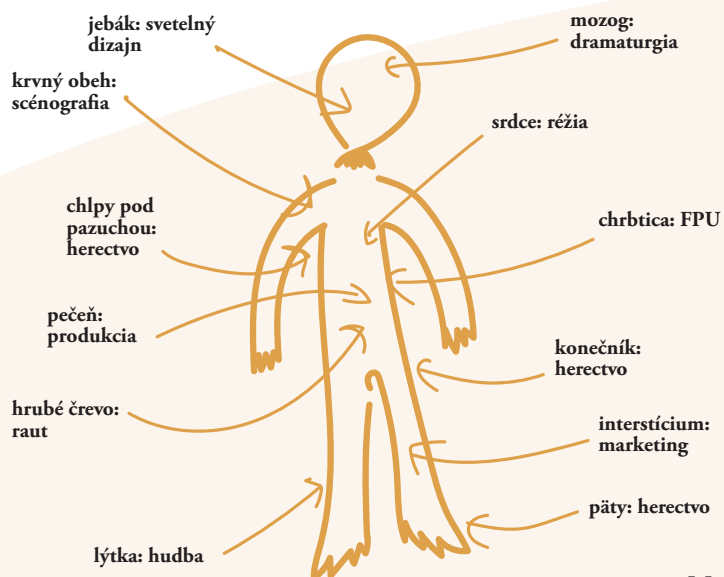
OD 100LA

Foto: Roman Adamják

Večer v noci, keď sa zmráka, uvidíte Čumbuláka.

Kde hľadať jednotlivé zložky divadla podľa prof. J. Cillera (čiastočne)

Mol

Lukáš, ty si počas celého predstavenia nič nepovedal.
L.V.: ...

Dobre... Predstavenie sa volá guľa, ale máte tam štvorec.
S.K.: Je to kocka.

Dobre... Začína sa školský rok, tešíte sa na guľu?
S.K.: Dúfam, že nebudú.
P. S.: Nezberiam také.

Prekvapilo ma, že aj keď si zo Senice, tak vieš po maďarsky... Toto sa ako stalo?
P. S.: Lebo otec je tak trochu Maďar.

Ako sa povie mrož po maďarsky?
P. S.: To neviem, ale tuleň je fóka.

Slivkové alebo marhuľové guľe?
P.S.: Gombolce. To sú maďarské slivkové guľe.

Guľomet.
S.K.: Dobre.

Gravitácia alebo gravidita?
S.K.: Gravitácia.
P.S.: Gravidita.

Čo by ste popriali Žatve k stovienke?
S.K.: Všetko najlepšie!
P.S.: Aby sme sa sem ešte veľakrát dostali a pocítili Žatvu svojou oslňujúcou prítomnosťou.

Zoberiem si posledné slovo. Netopier sa po záhorácky povie trulelek.

Felicita

Mengeleho dievča
RAMAGU
Spišská Stará Ves

Tohtoročná Žatva preniká hlboko do štruktúry aktuálnych spoločenských tém. Inak to nebolo ani v prípade inscenácie spišskostaroveského súboru Ramagu, ktorý sa rozhodol

Šťastné a Mengele!

Foto: Roman Adamják

prerozprávať príbeh Violy Stern Fischerovej. Tá prežila štyri koncentračné tábory vrátane zvrátených pokusov nacistických lekárov a zaslúžila sa o dolapenie jednej z najbrutálnejších väzenkýň z Birkenau. Inscenácia Mengeleho dievča však akcentuje aj iné témy. Tému periférie: udalosti veľkých dejín sa odohrávali aj v Lučenci (po Prvej viedenskej arbitráži druhá svetová vojna, transporty a po vojne rovnako komplikovaný návrat do „domova“). Ďalšou bola téma lásky: nielen tej ľúbostnej (Viola a jej dvaja osudoví muži), ale napriek všetkému aj medzilidskej (viera v dobro a morálne hodnoty človeka, postava Anny – strážneho anjela väzenkýň).

Preniesť takéto rozprávanie na javisko – čo je vo všeobecnosti príznačné pre námety (auto)biografickej a dokumentárnej povahy – nie je jednoduchý proces. Nejde len o transpozíciu epickej šírky do divadelného jazyka (dramatizácia materiálu), ale aj o výber a spôsob práce s konkrétnymi divadelnými postupmi a prostriedkami (réžia, dramaturgia). Druhá fáza transpozície sa súboru darila najmä v pohybových sekvenciách (štylizovaný valčík, choreografické spracovanie dennej rutiny v tábore) či vo výtvarnej rovine (symbolizované topánky, dopravné značky meniace sa na Dávidovu hviezdu, kostýmy). Tieto situácie interpretovali témy/motívy a rytmizovali epický naratív. Boli divadelne najúčinnšie a darilo sa im vyhybať sa sentimentálnym polohám, takým problematickým pri obdobných námetoch. Violin odkaz, aj vďaka sústredenému hereckému výkonu hlavnej predstaviteľky, však bol odovzdaný, o čom svedčí aj reakcia včerajšieho publika.

Diana Laciaková

Na Zamagurí nemáš veľa šanci

Na Žatve sú prvýkrát, v programe rovno dvakrát, a ešte aj participovali na štvrtkovom galaprograme. Ako sa im podarilo podplatiť Moška nevedno, no už teraz vieme, že sa budú aj naďalej usilovať chodiť na Žatvu bez toho, aby o tom Moško rozhodol. Sú to skrátka bojovníci: Lukáš a Simona Marhefkovi z Ramagu.

Prečo práve Ramagu a nie trebárs Ragú alebo Gunagu východu?

L.M.: Ide o prešmyčku, ktorú keď si čitatelia povedia niekoľkokrát za sebou, vznikne slovo Magura. Názov nás teda teritoriálne zaraďuje, hoci sme mnohí z nás predtým študovali a pracovali inde. Jedného dňa sme si však povedali, že chceme žiť v takom peknom kraji, kde sa žije skvelo, no nedokážeme v ňom ostať bez kultúry. Tak sme si tú chýbajúcu kultúru začali vytvárať sami. Začínali sme ako ochotnícke divadlo v roku 2009 s cieľom profesionalizovať sa do najvyššej možnej miery. Zlom prišiel v roku 2012, kedy sme spolu s Mišom Novákom a nebohým Duškom Kubaňom skúšali inscenáciu Matka. Bez nich by Ramagu možno nebolo. Duško nám veľmi chýba. Dnes už zamestnávame ľudí, robíme regionálny mesačník, paušálny mesačný program, máme umeleckú agentúru a pod.

Nie je kumšt založiť kultúrny stánok v Spišskej Novej Vsi, ale v tej Starej to chce ozaj odvahy. Ako sa vám darí ho držať v zdravej kondícii?

L.M.: V marci som dokončil knihu Zamagurský manifest šťastného blázna, kde som sa pokúsil si túto otázku zodpovedať. Dospievam k tomu, že sa nám darí vďaka vzťahom, priateľstvom, hodnotám a láske k regiónu. Ak tá v Bratislave vyhodí napríklad z Ludusu, pôjdeš do Bieleho divadla alebo niekam inam.

Na Zamagurí nemáš veľa šanci. Ak to poserieš, končíš. Možno aj to nás motivuje, aby sme robili veci naozaj poctivo. Jasnú odpoveď na tvoju otázku však nemám.

S.M.: Ja áno. Lukáš je skvelý v písaní grantov. Vďaka tomu sa nám darí zabezpečiť techniku, nájom, náklady na tvorbu a pod. Toto leto sme napríklad len párkrát spali doma. Inak sme cestovali po celom Slovensku a hrávali.

Ako na vaše aktivity reaguje tuzemské publikum?

L.M.: Spočiatku to bola klasika – spravte Ženský zákon, my sa chceme smiať. Dnes hráme Mengeleho dievča dvakrát za mesiac a vždy je vypredané. Myslím si, že sa nám podarilo priniesť takú úroveň, ktorú náš divák akceptuje.

Simona, ako si reagovala na nápad hrať v Mengeleho dievča titulnú postavu?

S.M.: Najskôr sa mi do toho nechcelo, pretože som sa zľakla tej náročnej témy. Raz sme hrali v Kežmarku (toto mesto neexistuje, pozn. red.). Bolo to počas pandemických opatrení, keď do divadla nemohli prísť ľudia bez očkovania alebo negatívneho testu. Dostali sme dávku kritiky, že hráme iba pre pozvaných a ktovie, o čom.

L.M.: Alebo mi jeden farár napísal, prečo máme ako mediálnych partnerov Mladí proti fašizmu? „A koho iného?“ odpovedám. „No lenže oni majú aj stránku duhy.sk. Mal by si považovať, či si dobrý katolík...“

Otázka na odľahčenie: Vedeli ste, že na Orave sú posledné dve synagógy, pričom z jednej sme si spravili čínsky obchod a z druhej herňu?

L.M.: ...
S.M.: ...

Divadelný súbor z Trnavy, ktorého už samotný názov vo veľa ľuďoch vyvoláva nepokoje, nechť a množstvo nepekných spomienok na holé zadky Tilajčika a Mosného, sa predstavil už minimálne po stýkrát na Scénickej žatve so svojou sedemdesiatou šiestou inscenáciou. (To mi nevychádza, pozn. red.)

Priznávam, tiež som voľakedy patril k vyššie spomínaným divákovi. Bolo to práve tu, v štúdiu SKD v roku 2013, keď som prvýkrát narazil, a už sa tomu menu nevyhneme, na DISK. Nedal som to.

No odvtedy prešlo mnoho minút, nekonečne veľa vody pretieklo v riekach a napriek tomu, že doba je ťažká, vedci (podľa autora zámer, pozn. red.) sa menia

a vyvíjajú, a ja som počas predošlých rokov dal súboru druhú šancu. A poviem vám, nelutujem. Prirástol mi k srdcu.

Žatevní bardi zahrli Stayin' alive. Bee Gees sa však nekonalo. Mimoriadne disponovaný súbor (ďalej len MDS) sa v predstavení vysporadúva s pre ľudstvo ťažko skúšanou dobou, v ktorej sme sa v posledných rokoch ocitli a nie vinou prvej Radičovej vlády. Ich účasť sa však neobišla bez menších zádrheľov. Missi, ktorú Miklós Forgács nazval divou undergroundu a avantgardnou bohyňou, prezradila: „A ešte som si aj podprsenku zabudla.“

Žatva bez DISK-u je ako rum bez r-ka. Osobne mám najradšej ten

tuzemský. MDS, a to nielen na Žatve, robí nezameniteľnú a neviditeľnú prácu – stmeluje. Keď zavrú stan, zapnú sa im kontrolky a ihneď vedia, kde je ešte niečo otvorené. A keď to zavrú aj tam, nájdu iný podnik a potom ďalší a ďalší. A nielen to! Oni to divadlo majú naozaj radi. A hlavne, to je podstatné, keby to bolo v ich silách, všetkých by nás ľúbili.

Drahý DISK, pokým vám budú odchádzať ľudia z predstavení, vedzte, že to robíte dobre.

Martin Kocián a.k.a Felicitá

Lidská travestie aneb jak nežně krutě si lidé hrají

Tak jako Dante napsal Božskou komedii a Ladislav Klíma Lidskou tragikomedii, autorský kolektiv trnavského DISKu naservíroval publiku letošní Scénické žatvy významově hutnou vtipnou kaši lidské travestie a nazval ji (podle slavného hitu?) Stayin' alive.

Jak si lidé hrají, když spolu jednájí? Jaké role přijímají pro komunikaci v té které situaci, jak hluboko je mají prostudované a kde pro ně hledají inspiraci? Jak dalece je rozehrávají a kdy a proč ze zvolených rolí vystupují? Jaká je hranice mezi manipulací a ochranným inkognitem? Nakolik jsou role, které v soužití s ostatními buď pod tlakem přijímáme, nebo si je sami volíme, ovlivněny našimi instinkty a nakolik je hrajeme pod vlivem společenských očekávání, či vlastních strachů, úchylek, skrytých ambicí nebo úzkostí? Jaký vliv má na naše chování a na masky, které si navlékáme, politická a společenská situace, jejíž jsme součástí, nebo kulturní prostředí, jež nás obklopuje?

Inscenace zkoumá mechanismy mezilidské komunikace a důvody, proč při ní vystupujeme v rolích. Záměrně svůj výzkum neorientuje na komunikaci celých společností, ale jednotlivců při tom nejběžnějším soužití člověka s člověkem. Myslím, že cílem inscenace je nás všechny demaskovat. Nejde přitom o kruté agitační obvinění, ale o satirický kabaret, o bleší cirkus lidí, přistižených v nedbalkách, demaskovaných za pochodu. Centrálním prvkem režijně scénografického řešení inscenace je ostatně přechod pro chodce, na který se vchází z portálu černých výkrytů jako do cirkusové manéže. Z chodců – bezejmenných občanů se rázem stávají artisté a klauni v kostýmech a maskách, které tu a tam odkládají a je na divácích, nakolik interprety na základě sehraných mezilidských vztahových etud demaskují a nakolik se v nich třeba i sami najdou.

Inscenace je založená na dokonalé kolektivní souhře a přitom dává prostor i individualizovaným hereckým výkonům vysoké úrovně. Herectví coby schopnost něco hrát je v téhle inscenaci nejen prostředkem ke sdělování tématu, ale i tématem samotným. Dochází tak k laboratornímu zkoumání hranic mezi formou a obsahem. Za jednu z vrcholných scén považují v tomto smyslu scénu s kocourem, založenou na rafinované a vtipné hře se

Boris Kollár s dcerami.

Foto: Roman Adamjáček

záměrným vypadáváním z rolí za účelem zisku komunikační výhody zmatením partnera na jevišti i v hledišti.

Inscenace se nebojí provokovat. Odvážně využívá nízký humor, aby jej kladla do záměrného kontrastu s humorem vyššího řádu. Kocour neukáže delfína, protože jsou v sále přítomné děti, ale po vystoupení z role mluví o jebání jako by se nechumelilo, herečka zavalí olbřímím obnaženým poprsím své spoluhráče v úmyslu zmocnit se sektoru C a jiný herec nás záměrně uvádí znovu a znovu do nejistoty, zda jeho varlata nevypadnou z významově i fyzicky až příliš přiléhavého body.

Kostýmy mají funkčně jednoduchou estetiku založenou na kombinaci světle fialové a bílé barvy a s volbou takových střihů, prvků a kombinací, které přehledně charakterizují postavy, a přitom dodržují celkově provokativní nádech inscenace.

Nedokážu posoudit, nakolik je sdělení inscenátorů pod vedením zkušeného režiséra Blaho Uhlára političtější než v předchozí tvorbě souboru. Osobně je považuji spíše za společenské než politicky satirické a je mi to fuk. Z inscenace jsem měl silný, zejména herecký zážitek a teprve cestou z představení jsem si uvědomoval, jak moc to bylo o herectví v našem všedním životě a ve společnosti vůbec.

Luděk Horký

Dystopická budúcnosť a farby dúhy

Posledný scenár Esteve Solera ako hororová komédia

OD 100LA

Kontra
Apostrop pri ZUŠ J. L. Bellu
Liptovský Mikuláš

V Liptovskom Mikuláši vraj vidia do budúcnosti. A nebudeme si klamať, nevyzerá to teda ružovo... Stálicou hereckého súboru divadla Apostrop, ktoré na SŽ inscenáciu Kontra uviedlo, je Stanislav Kaľavský.

Ako to vyzerá v nebi?

Je to krásny pohľad zhora, vidno tie detaily, ktoré tak špatia túto Zem. Potom je človek väčší optimista. Keby som mal nejaký dobrý kuker a videl by som to z toho neba presnejšie, tak už by som asi taký optimista nebol.

Na základe čoho ste vyberali úryvky z knihy, ktoré boli zahrnuté do dramatisácie?

Esteve Soler vydal tri bloky tejto knihy – Proti pokroku. Proti láske. Proti demokracii. Bolo tam, samozrejme, viac textov ale my sme potrebovali niečo vhodné na zhruba 90 minút. Hlavným faktorom však bolo, akých máme hercov a ako sme to schopní scénicky stvárniť. A to tak, aby tie jednotlivé epizódky boli izolované a zároveň bola medzi nimi prítomná istá vnútorná súvislosť.

Ako vznikol sci-fi vizuál inscenácie?

Za scénou stojí predovšetkým režisér Jano Kuráň, ktorý mal veľa predstáv. Raz som prišiel neskôr na skúšku a zbadal úžasnú vec, na hracom poli Človeče, nehnevaj sa boli rozložené šachové figúrky. A mne sa tento stret stal presnou metaforou toho, čo mi prekáža na súčasnosti. A to, že nekompetentní ľudia spájajú nespojiteľné a tým pádom devalvujú hodnoty. Čiže konkrétne v tomto symbole sa kráľovská hra a jednoduchá zábava spájajú do jedného.

Vy v rámci scény uzavriete divákov v hľadisku bez možnosti úniku. Bol to zámer?

Tá uzavretosť a chodenie po kruhoch sú súčasťou systému, v ktorom sme napevno zviazaní zmluvami a kvantifikáciou. Samozrejme, cieľom bolo aj navodiť divákovi tie pocity.

Ako bude podľa vás vyzerat' Scénická žatva v 31. storočí?

Ktovie, v akom kóde sa budeme dorozumievať. Ja len dúfam, že nám zostane jazyk. Asi preto, lebo som študoval slovenčinu... Bol by som zato rád, lebo systém núl a jednotiek mi nie je blízky. Zdá sa mi to také jednofarebné. A ja mám rád farby dúhy.

Diddy P.

Citujem z programového bulletinu festivalu: „Kontra je autorský výber zo známej trilógie Proti pokroku. Proti láske. Proti demokracii katalánskeho dramatika. S nádychom absurdity sa v bližšie neurčenej dystopickej spoločnosti ukazuje možná verzia našich budúcich životov, ovládaná všadeprítomným systémom, kontrolou a formovaná pokrivenými ľudskými vlastnosťami. Niekoľko jemne futuristických jednoaktoviek, spojených čiernym humorom a plných bizarností, veľmi netradičnou formou hovorí o aktuálnych témach v oblasti politiky, technológií, o ľudskosti a základoch modernej demokratickej spoločnosti.“

Bohužiaľ, žiadny futurizmus. Kto má šancu poznať základné východiská a aj realizácie chazarského satanistického riadenia sveta, vie, že všetky uvedené systémy sa rapidnou rýchlosťou ukazujú ako fungujúce. Na jednej strane akási nadstavba slobodomyselnosti hippies v šesťdesiatych rokoch, na strane druhej integrovaný systém absolútnej kontroly. Bez najmenej transformačnej chyby.

V koncepte inscenácie Kontra by herci mohli mať súčasné kostýmy. Pôdorysné trajektórie hry „Človeče, nehnevaj sa“ určujú systematické siločiarly nekompromisnej vládnucej špičky. Denné drogy a mozgové implantáty sú hnacími motormi kontrolných systémov. Nič nestojí v ceste koncernovému uchopeniu všetkých jednotlivostí denného života. Hra Kontra je mementom pre boj proti kalibrovanému zlu dneška.

Jozef Ciller

Martin, Žatva ťa prijíma!

Čo vieš o Burundi?

O čom? (pani redaktorka by sa asi mala od pána prednášajúceho čo-to z artikulácie priučiť, pozn. red.)

O Burundi?

Jáj. No Burundi je malá krajinka v Afrike, kde približne v roku 1993 bol obrovský vojenský masaker, puč, genocída...

To by asi aj stačilo... čiže si si tú tému aj hlbšie študoval?

Áno, celú Malú krajinu som si prečítal, kde sa to spomína.

Čo ťa na tej knihe zaujalo?

Určite zavážila sila textu. Nevieam, ale asi istým zvláštnym spôsobom sa s ňou

stotožňujem.

(Onemela) V čom?!

Asi to neviem úplne pomenovať. Ten text mi je skrátka blízky.

Z čoho máš ty strach?

Z odmietnutia.

(Onemela) Ale na Žatve sa cítiš prijatý, alebo?

Áno. Mám k tomuto festivalu veľmi dobrý vzťah. Som tu druhýkrát a veľmi sa mi tu páči.

Alexandra odmietla?

Alexandra odmietla?

Alexandra Hornáková vyzerala tiež veľmi inteligentne. Rozhovor sa ale neodohral, a teda to neviem potvrdiť. Vyzerala tiež, že nemá strach z odmietnutia. Ale to súdim len povrchne. O Burundi by možno niečo vedela. Alexandra je však okrem „motýľieho tykadla“ aj „hlas, ktorý nerozpráva“, a tak sme sa odpovede na tieto otázky nedozvedeli.

Diddy P.

HI-HI100RKY

Vysnívaný rozhovor s jubulantkou Maricou Harčaríkovou

*Nesnívam, bdiem, v divadelnom bare,
po tej noci nespoznávam tváre.
Prišiel závan? Vznešený duch? Víla?
Či sa mi to naozaj už sníva?
Veď Žatva má vždycky svoju múzu,
u nás platí nepísaný úzus.
Tou dnešnou je jubilantka Marica,
keď ju stretneš, pobožkaj ju na líca.
Po svete pláva dvakrát tridsať liet,
avšak na jej tele to nevidieť.
Pedagogička, umelkyňa,
čo sa v živote nepotkýňa.*

Kedy si bola po prvýkrát na Scénickej žatve a ako si na to pamätáš?

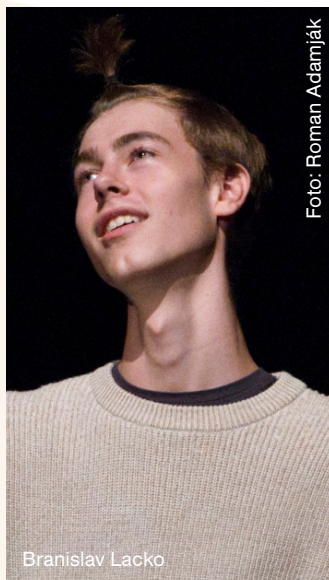
Bolo to v osemdesiatom ôsmom alebo siedmom, nie som si istá. Ale bola to Žatva ohromných rozmerov, čo sa týka intenzity a počtu tvorivých dielní, fundovaných a skúsených odborníkov, lektorov, účinkujúcich či celého spektra víťazných divadelných súborov, a pre mňa to bol štart a obrovská inšpirácia a zážitok. Presne na spomínanej Žatve som si vybrala dielňu detského autorského divadla s témou commedie dell'arte, kde som stvárnila postavu Colombíny, ktorá s Harlekýnom tvorila pár. To sa premietlo aj do skutočnosti. Vznikol z toho manželský vzťah a odchod do Prahy, kde som pracovala a divadelne dozrievala vyše 10 rokov. Po návrate na Slovensko som od roku 2005 začala pôsobiť na ZUŠ, dostavili sa prvé úspechy, ktoré ma opäť privioli na Žatvu. Dokonca raz až z dvoch súťažných prehliadok. Samozrejme, zažila som aj niekoľko perfektných workshopov. Prichádzala som takmer každý rok a tá žatevná rodina sa rozrastala a zotrúva až dodnes.

Spomínaš si na nejakú „pikošku“, ktorú si spájaš so Scénickou žatvou?

Pikošiek bolo až-až. Ale spomínam si na dielňu pantomímy, ktorú viedol český lektor Vlado Gut. V tom čase všetky dielne odprezentovali svoj výsledný tvar, nuž a všetci herci mali telá aj tváre natreté na čierne a boli úplne bez trikotov, prosto na Adama a Evu, čo bolo na tú dobu odvážne a šokujúce.

Marica Harčaríková

Branislav Lacko

A ty si bola v tej dielni?

Nie, ja som bola v dielni commedie dell'arte.

Čo je tvojím najväčším zistením v umeleckej kariére?

Divadlo je živé a neuchopiteľné. Je nemožné ho oklieštiť či nasúkať do akejsi kognitívnej formulky. Aj keď človek za tie roky nadobudol skúsenosti, dnes viem, že nič neviem a neustále musím hľadať, vzdelávať sa, konfrontovať.

Ako si prežívala tohtoročnú Žatvu a vaše predstavenie Anča na ňom?

Budem na ňu spomínať ešte veľmi dlho. Pretože sa pred príchodom vyskytlo mnoho zádrhov a prekážok. Tak prehodnocujem, či tie prekážky malo zmysel prekonávať alebo nie.

Aké prekážky ste mali?

Súbor tvoria tri herečky a jeden huslista. Ak vypadne jedna postava, musí sa nahradiť a vždy niekto z vážnych dôvodov vypadol. Nájst adekvátnu náhradu a navyše počas letných prázdnin je fakt veľký problém. Zároveň tesne pred odchodom nám ochorel huslista a v deň odchodu na Žatvu jednej z herečiek zomrel blízky človek a kvôli pohrebu sme presúvali predstavenie na iný deň. Veľká vďaka patrí za ústretovosť a ochotu organizátorom. Takže napriek všetkým prekážkam sme predstavenie odohrali.

Určite bolo správne to nevzdať, pretože sme všetci do toho vložili množstvo energie. Dostať sa na Žatvu je obrovský úspech, nehovoriac o tom, že táto je jubilejná. Maricka, prajem ti všetko najlepšie k narodeninám.

Renata

Branislav Lacko Sovie

Tento rozhovor perex nepotrebuje. Hovorí sám za seba...

Kto tá češe?

Ráno sa zobudím, postavím pred zrkadlo a čakám, kým ma učeše niekto, kto je soví.

A prišiel už?

Iba tak narýchlo, ale stihol to.

Ty si inak soví?

Niekedy som aj soví.

Kedy si tak soví?

Tak bežne. Ráno som soví, idem zo školy – som soví... Je to rôzne.

Topánky ti nechýbajú?

Akože ja ich mám.

Naozaj? Ty ich vidíš?

Áno, mám ich. To len ty ich nevidíš.

Tým pádom som aj ja sovía?

To musíš vedieť ty.

Koľko vieš najdlhšie vydržať v tej záverečnej póze?

Naposledy som to vydržal tak dlho, až kým som neprestal byť soví.

A to je aký pocit, keď prestaneš byť soví?

Niekedy je to úľava. Inokedy by sa hodilo byť aj dlhšie.

Dokedy plánuješ ešte takto sovieť?

To sa neplánuje. Ako sovenie príde, tak príde. Keď nepríde, tak nepríde.

Diddy P.

Auu, milovaná Žatva, auu...

Záchranná akcia

Festival generuje rôzne dilemy. Je chren na chlebičkoch kóser? Stačí počas galaprogramu spomenúť, že sme situovaní na doskách, ktoré znamenajú svet, iba osemkrát? No na jednu kľúčovú sa na Žatve tento rok zabudlo – a síce na samotné kľúče.

Po koncerte Nanyho Hudáka a jeho Spontánneho hudobného zoskupenia sa sám maestro chcel spontánne zoskupiť na odchod, až si zabuchol kľúče od auta a zámok na dverách má pokazený. Vznikla zápleтка, ktorá otestovala tento festival viac ako DJ Tuzex tanečné kreácie Lucie Lasičkovej (čítaj Hromníčkovej).

Čo robiť? Aj Nanyho stoicizmus sa v tejto situácii zachvel na Richterovej stupnici. I tu sa pred nami zjavil najpovolanejší: Ciller. Odrazu nás Pán scénografov prevádzal svojím ateliérom a dielnou. Šťastnú dobrou charakterizuje pomôcka: SBS-kár s baterkou, karpálny tunel, jedna tyč, páčidlo a preliačina. Kľúčovo však napovedá Nanyho úsmev a jeho nájdené kľúče. Žatva opäť potvrdila, že si dokáže zodpovedať na všetky vzniknulé problémy.

100JAN

Mol

GULA

LD: Vy uvádzate dve autorky. Ja som si vygooglila, že ich je viac.

Linda Petraková (režisérka): Nezместili sa do formulára.

LD: Keby tu boli autori alebo niekto z LITY, tak to nerozhodí.

LH (o tom, že inscenácia sa začala podobne ako dva prednasy pred ňou a nedalo sa to celkom rozlíšiť): Byl to prolog k inscenácii, ale ja to spíš vnímal ako epilog k tým prednesom. Kdyby vaše inscenace začínala hromadnou bitvou, nemohlo by se to stát.

MENGELEHO DIEVČA

LD: Je to ako v Madisonských mostoch.

JŠ: Z predlohy vyberáte veci, ktoré sú ako z ružovej knižnice.

(...) Viem, že to je nechcená vec, ale ako divák mám pocit, že zo mňa chcete vydojiť emócie.

JC: Ja by som bránil tie dámy, je to proste urobené žensky.

(Lenka a Diana sa zháčia, sú citelne pohoršené)

LH: Tady se schyluje k genderovému konfliktu, já si raději odsednu.

JŠ (hovori o mužskom elemente v inscenácii): Herečka rozpráva tým útrpným spôsobom a má tam nejaké hovado... pardon, to som nemyslel na vás.

Erik Kriššák (k téme odstupu): Miestami som vás chcel ísť na javisko objasniť.

SM: Môžete teraz.

DL: Ja som sa zamerala na vaše ľavé oko, ktoré veľa prezrádzalo. Ja som to mala párkrát v živote v emocionálnom vypätí, taký traso-tik.

Niektó: Na to je dobré magnézium.

STAYIN' ALIVE

Daniel Duban (reaguje na to, že bude hovoriť Ľuděk Horký po česky): Ja vás budem vnímať len tak na 52 %.

LH: Nepoužil jsem to v recenzi, protože je to považované za teatrologickú prasárnu, ale tady to řeknu – je to herecký koncert. (...) Herci nekomentují poprsí herečky pro pobavení publika, ale proto, že ji chtějí vypudit ze sektoru C. A dělají to bravurně. (komentuje bielu a fialovú farbu v inscenácii) Já doufám, že to nebude

genderově nekorektní, když řeknu, že my muži rozeznáváme polovinu barev oproti ženám.

LD: Máš mínus.

LH: Za ty barvy nebo za gender?

LD: Za gender.

LH: Ale já mám v sobě hodně ženské energie.

LD: Další mínus.

DL: Vzhľadom na kontroverzný potenciál vašej inscenácie možno chce prehovoriť niekto z publika.

Marica Šišková: Dám provokatívnu otázku – prečo nevykročíte zo svojho tieňa?

JC: To je Uhlár. Uhlár robí jedno predstavenie celý život.

LD: Ja som si tiež poznačila, že by sa mali zúčastňovať na prehliadke tradičných prúdov.

(...) Je to skanzen. Vždy sú cecky, vždy sú nadávky a Tilajčíkova travestia.

JŠ (bráni ich): Nie sú vždy cecky. Toto je premiéra cecková. (všeobecný protest)

Monika Babicová: Aj ja už som mala svoje von.

KONTRA

JŠ: No... (dlhé mlčanie)

JC (chce po kritických slovách odľahčiť atmosféru): Ja si myslím, že ten súbor je akceptovateľný.

(Porota si všetok arzenál humorných komentárov vystrielala na DISK, na Apostrop už neostalo.)

PREDNES MARTIN KETTMAN

JŠ: Nedalo by sa využiť tú jeho neposednosť? Lebo jeho fyzický typus je protiprednesový.

JC: Pridať k tomu šport.

JŠ (reaguje na pochybnosť DL, že by to bolo možné aj pri tomto prednese): Trebalo by k tomu vymyslieť nejaký princíp.

MD (potichu pre seba, pohrdavo): Vedúci katedry divadelných štúdií povedal „trebalo“. Hm.

Zaznamenala Maš

Vydáva Národné osvetové centrum. Redakcia: Jakub Molnár, Martina Mašlárová, Diana Pavlačková, Matej Feldbauer. **Grafická úprava:** Viktória Vičíková. **Občasní prispievatelia:** Mojmir Procházka, Gabriel Žižák. **Jazyková korektúra:** Katarína Vrablicová. **Mediálny komunikátor:** Matej Vanoch. **Foto:** Michal Lašut, Braňo Konečný, Roman Adamják. **Počet kusov:** 100. **Tlač:** Národné osvetové centrum. © NOC 2022

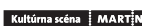
Vodné 100čné:

hlavný organizátor

finančne podporili

spolu organizátori

hlavní partneri

partneri

mediálni partneri

